

Определение за линейно пространство, основни свойства и примери. Подпространства и линейна обвивка.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 2.1. *Непразно множество V е линейно пространство над поле F , ако в него са определени събиране на вектори*

$$V \times V \longrightarrow V, \quad (u, v) \mapsto u + v$$

и умножение на вектор със скалар

$$F \times V \longrightarrow V, \quad (\lambda, u) \mapsto \lambda u,$$

изпълняващи следните свойства:

- (i) *асоциативност на събирането $(u + v) + w = u + (v + w)$ за всички $u, v, w \in V$;*
- (ii) *комутативност на събирането $u + v = v + u$ за всички $u, v \in V$;*
- (iii) *съществуване на нулев вектор $\vec{0} \in V$, така че $\vec{0} + u = u$ за всяко $u \in V$;*
- (iv) *съществуване на противоположен вектор $-u \in V$ за всеки вектор $u \in V$, така че $u + (-u) = \vec{0}$;*
- (v) *дистрибутивен закон над скаларен множител $(\alpha + \beta)u = \alpha u + \beta u$ за произволни $\alpha, \beta \in F$, $u \in V$;*
- (vi) *дистрибутивен закон над векторен множител $\alpha(u + v) = \alpha u + \alpha v$ за произволни $\alpha \in F$, $u, v \in V$;*
- (vii) *$(\alpha\beta)u = \alpha(\beta u)$ за произволни $\alpha, \beta \in F$, $u \in V$;*
- (viii) *$1 \cdot u = u$ за произволен вектор $u \in V$ и единицата 1 на F .*

ПРИМЕР 2.2. *Множеството F^n на наредените n -торки с елементи от поле F е линейно пространство над F относно покомпонентно определените операции събиране на вектори*

$$x + y = (x_1, \dots, x_n) + (y_1, \dots, y_n) = (x_1 + y_1, \dots, x_n + y_n) \quad \text{за } x, y \in F^n$$

и умножение на вектор със скалар

$$\alpha x = \alpha(x_1, \dots, x_n) = (\alpha x_1, \dots, \alpha x_n) \quad \text{за } \alpha \in F, \quad x \in F^n.$$

ДОКАЗАТЕЛСТВО. Посочените операции вземат стойности в F^n . Асоциативността на събирането

$$\begin{aligned} [(x_1, \dots, x_n) + (y_1, \dots, y_n)] + (z_1, \dots, z_n) &= ((x_1 + y_1) + z_1, \dots, (x_n + y_n) + z_n) = \\ &= (x_1 + (y_1 + z_1), \dots, x_n + (y_n + z_n)) = (x_1, \dots, x_n) + [(y_1, \dots, y_n) + (z_1, \dots, z_n)] \end{aligned}$$

следва от асоциативността на събирането в F и определението за събиране на наредени n -торки.

Комутативността на събирането

$$\begin{aligned}(x_1, \dots, x_n) + (y_1, \dots, y_n) &= (x_1 + y_1, \dots, x_n + y_n) = \\ &= (y_1 + x_1, \dots, y_n + x_n) = (y_1, \dots, y_n) + (x_1, \dots, x_n)\end{aligned}$$

в F^n се дължи на комутативността на събирането в F и определението за събиране на наредени n -торки.

Векторът $(0, \dots, 0) \in F^n$, чиито всички компоненти са равни на $0 \in F$ е нулев, защото

$$(0, \dots, 0) + (x_1, \dots, x_n) = (0 + x_1, \dots, 0 + x_n) = (x_1, \dots, x_n), \quad \forall (x_1, \dots, x_n) \in F^n$$

поради определението за събиране в F^n и дефиниционното свойство на нулата $0 \in F$.

Всеки вектор $(x_1, \dots, x_n) \in F^n$ има противоположен $(-x_1, \dots, -x_n) \in F^n$, така че

$$(x_1, \dots, x_n) + (-x_1, \dots, -x_n) = (x_1 + (-x_1), \dots, x_n + (-x_n)) = (0, \dots, 0).$$

Тук използваме определението за събиране на вектори и дефиниционното свойство на противоположния $-x_i \in F$ на елемент $x_i \in F$ на полето F .

За произволни $\alpha, \beta \in F$ и $x = (x_1, \dots, x_n) \in F^n$ е в сила дистрибутивен закон над скаларен множител

$$\begin{aligned}(\alpha + \beta)(x_1, \dots, x_n) &= ((\alpha + \beta)x_1, \dots, (\alpha + \beta)x_n) = (\alpha x_1 + \beta x_1, \dots, \alpha x_n + \beta x_n) = \\ &= (\alpha x_1, \dots, \alpha x_n) + (\beta x_1, \dots, \beta x_n) = \alpha(x_1, \dots, x_n) + \beta(x_1, \dots, x_n),\end{aligned}$$

съгласно дистрибутивните закони за събиране и умножение в F , както и определенията за събиране на вектори и умножение на вектор със скалар.

Аналогично, дистрибутивният закон над векторен множител

$$\begin{aligned}\alpha((x_1, \dots, x_n) + (y_1, \dots, y_n)) &= \alpha(x_1 + y_1, \dots, x_n + y_n) = \\ &= (\alpha(x_1 + y_1), \dots, \alpha(x_n + y_n)) = (\alpha x_1 + \alpha y_1, \dots, \alpha x_n + \alpha y_n) = \\ &= (\alpha x_1, \dots, \alpha x_n) + (\alpha y_1, \dots, \alpha y_n) = \alpha(x_1, \dots, x_n) + \alpha(y_1, \dots, y_n)\end{aligned}$$

следва от дистрибутивните закони за събиране и умножение в F и определенията за събиране на вектори и умножение на вектор със скалар от F .

За произволни $\alpha, \beta \in F$ и $x = (x_1, \dots, x_n) \in F^n$ е в сила

$$\begin{aligned}(\alpha\beta)(x_1, \dots, x_n) &= ((\alpha\beta)x_1, \dots, (\alpha\beta)x_n) = (\alpha(\beta x_1), \dots, \alpha(\beta x_n)) = \\ &= \alpha(\beta x_1, \dots, \beta x_n) = \alpha(\beta(x_1, \dots, x_n))\end{aligned}$$

съгласно асоциативността на умножението в F и определението за умножение на вектор с елемент на F .

Накрая,

$$1(x_1, \dots, x_n) = (1.x_1, \dots, 1.x_n) = (x_1, \dots, x_n)$$

се получава от определението за умножение на вектор със скалар и дефиниционното свойство на единицата $1 \in F$.

□

В частност, $\mathbb{R}^3$ е линейно пространство над полето $\mathbb{R}$ на реалните числа относно покомпонентно определените операции събиране на вектори

$$x + y = (x_1, x_2, x_3) + (y_1, y_2, y_3) = (x_1 + y_1, x_2 + y_2, x_3 + y_3) \quad \text{за } x, y \in \mathbb{R}^3$$

и умножение на вектор с реално число

$$\alpha x = \alpha(x_1, x_2, x_3) = (\alpha x_1, \alpha x_2, \alpha x_3) \quad \text{за } \alpha \in \mathbb{R}, \quad x \in \mathbb{R}^3.$$

Аналогично, $\mathbb{R}^2$ е линейно пространство над $\mathbb{R}$ относно покомпонентно определените събиране на вектори

$$(x_1, x_2) + (y_1, y_2) = (x_1 + y_1, x_2 + y_2)$$

и умножение на вектор с реално число

$$\alpha(x_1, x_2) = (\alpha x_1, \alpha x_2).$$

ПРИМЕР 2.3. Ако F е поле, то множеството

$$F[x]^{(\leq n-1)} := \left\{ f(x) = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i = a_0 + a_1 x + \dots + a_{n-1} x^{n-1} \mid a_i \in F \right\}$$

на полиномите на x от степен $\leq n-1$ с коефициенти от F е линейно пространство над F относно обичайните операции събиране

$$\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i := \sum_{i=0}^{n-1} (a_i + b_i) x^i$$

на полиноми и умножение

$$\lambda \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) := \sum_{i=0}^{n-1} (\lambda a_i) x^i.$$

на полином с $\lambda \in F$.

ДОКАЗАТЕЛСТВО. За да проверим, че $F[x]^{(\leq n-1)}$ е достатъчно да забележим, че съответствието

$$\Phi : F[x]^{(\leq n-1)} \longrightarrow F^n,$$

$$\Phi \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) := (a_0, a_1, \dots, a_{n-1}), \quad \forall \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \in F[x]^{(\leq n-1)}$$

е взаимно еднозначно и съгласувано с операциите събиране на вектори и умножение на вектор с $\lambda \in F$. Последното означава, че за произволни полиноми

$$f(x) = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i, \quad g(x) = \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i \in F[x]^{(\leq n-1)} \quad \text{и} \quad \lambda \in F$$

е в сила

$$\begin{aligned} \Phi(f(x) + g(x)) &= \Phi \left(\sum_{i=0}^{n-1} (a_i + b_i) x^i \right) = (a_0 + b_0, a_1 + b_1, \dots, a_{n-1} + b_{n-1}) = \\ &= (a_0, \dots, a_{n-1}) + (b_0, \dots, b_{n-1}) = \Phi(f(x)) + \Phi(g(x)) \quad \text{и} \end{aligned}$$

$$\Phi(\lambda f(x)) = \Phi \left(\sum_{i=0}^{n-1} (\lambda a_i) x^i \right) = (\lambda a_0, \dots, \lambda a_{n-1}) = \lambda(a_0, \dots, a_{n-1}) = \lambda \Phi(f(x)).$$

По този начин, аксиомите за линейно пространство в $F[x]^{(\leq n-1)}$ следват от съответните аксиоми в F^n .

Сега ще проверим директно аксиомите за линейно пространство в $F[x]^{(\leq n-1)}$. Сумата на $f(x), g(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$ е полином $f(x) + g(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$ на x от степен $\leq n-1$ с коефициенти от F , както и произведението $\lambda f(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$ на $\lambda \in F$ и $f(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$. За произволни полиноми

$$f(x) = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i, \quad g(x) = \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i, \quad h(x) = \sum_{i=0}^{n-1} c_i x^i \in F[x]^{(\leq n-1)}$$

е в сила асоциативният закон за събиране

$$\begin{aligned} [f(x) + g(x)] + h(x) &= \left[\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i \right] + \sum_{i=0}^{n-1} c_i x^i = \left[\sum_{i=0}^{n-1} (a_i + b_i) x^i \right] + \sum_{i=0}^{n-1} c_i x^i = \\ &= \sum_{i=0}^{n-1} [(a_i + b_i) + c_i] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} [a_i + (b_i + c_i)] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \left[\sum_{i=0}^{n-1} (b_i + c_i) x^i \right] = \\ &= \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \left[\sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} c_i x^i \right] = f(x) + [g(x) + h(x)], \end{aligned}$$

съгласно асоциативността на събирането в F и правилото за събиране на полиноми.

Комутативният закон за събиране

$$\begin{aligned} f(x) + g(x) &= \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i = \sum_{i=0}^{n-1} (a_i + b_i) x^i = \\ &= \sum_{i=0}^{n-1} (b_i + a_i) x^i = \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i = g(x) + f(x) \end{aligned}$$

е изпълнен благодарение на комутативността на събирането в F и правилото за събиране на полиноми.

Тъждествено нулевият полином $0 \in F[x]^{(\leq n-1)}$ изпълнява равенството

$$f(x) + 0 = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + 0 = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i = f(x)$$

за произволен полином $f(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$ съгласно правилото за събиране на полиноми и дефиниционното свойство на $0 \in F$, което дава $a_0 + 0 = a_0$.

Всеки полином $f(x) = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \in F[x]^{(\leq n-1)}$ има противоположен

$$-f(x) = \sum_{i=0}^{n-1} (-a_i) x^i \in F[x]^{(\leq n-1)},$$

така че

$$f(x) + (-f(x)) = \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) + \left(\sum_{i=0}^{n-1} (-a_i) x^i \right) = \sum_{i=0}^{n-1} [a_i + (-a_i)] x^i = 0,$$

въз основа на правилото за събиране на полиноми и дефиниционното свойство на противоположния $-a_i \in F$ на $a_i \in F$ елемент.

За произволни $\lambda, \mu \in F$ и $f(x), g(x) \in F[x]^{(\leq n-1)}$ е в сила дистрибутивният закон

$$\begin{aligned} (\lambda + \mu)f(x) &= (\lambda + \mu) \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) = \sum_{i=0}^{n-1} [(\lambda + \mu)a_i] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} [\lambda a_i + \mu a_i] x^i = \\ &= \sum_{i=0}^{n-1} (\lambda a_i) x^i + \sum_{i=0}^{n-1} (\mu a_i) x^i = \lambda \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) + \mu \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) = \lambda f(x) + \mu f(x) \end{aligned}$$

над скаларен множител, както и дистрибутивният закон

$$\begin{aligned}\lambda[f(x) + g(x)] &= \lambda \left[\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i + \sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i \right] = \lambda \left[\sum_{i=0}^{n-1} (a_i + b_i) x^i \right] = \\ &= \sum_{i=0}^{n-1} [\lambda(a_i + b_i)] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} [\lambda a_i + \lambda b_i] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} (\lambda a_i) x^i + \sum_{i=0}^{n-1} (\lambda b_i) x^i = \\ &= \lambda \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) + \lambda \left(\sum_{i=0}^{n-1} b_i x^i \right) = \lambda f(x) + \lambda g(x)\end{aligned}$$

над векторен множител, съгласно дистрибутивните закони за събиране и умножение в F и правилата за събиране на полиноми и умножение на полином с елемент на F .

Освен това,

$$\begin{aligned}(\lambda\mu)f(x) &= (\lambda\mu) \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) = \sum_{i=0}^{n-1} [(\lambda\mu)a_i] x^i = \sum_{i=0}^{n-1} [\lambda(\mu a_i)] x^i = \\ &= \lambda \left[\sum_{i=0}^{n-1} (\mu a_i) x^i \right] = \lambda \left[\mu \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) \right] = \lambda(\mu f(x))\end{aligned}$$

благодарение на асоциативността на умножението в F и правилото за умножение на полином с елемент на F . Накрая,

$$1.f(x) = 1. \left(\sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i \right) = \sum_{i=0}^{n-1} (1.a_i) x^i = \sum_{i=0}^{n-1} a_i x^i = f(x)$$

въз основа на правилото за умножение на полином с елемент на F и дефиниционното равенство на единицата $1 \in F$ на F .

□

Множеството $F[x]$ на всички полиноми $f(x)$ на x с коефициенти от F е линейно пространство над F относно обичайните операции събиране на полиноми и умножение на полином с коефициенти от F с $\lambda \in F$. Преди всичко, множеството $F[x]$ е затворено относно споменатите операции. Аксиомите за линейно пространство в $F[x]$ следват от съответните аксиомы в $F[x]^{(\leq n-1)}$ за достатъчно голямо $n \in \mathbb{N}$, защото в тези аксиомы участват краен брой полиноми и съществува естествено число n , което е по-голямо от степените на всички тези полиноми. Нулевият вектор на $F[x]$ е тъждествено нулевият полином $0 \in F[x]$.

Противоположният на полином $f(x) = \sum_{i=0}^k a_i x^i \in F[x]$ е $-f(x) = \sum_{i=0}^k (-a_i) x^i$.

Следващото твърдение извежда някои следствия от аксиомите за линейно пространство.

ТВЪРДЕНИЕ 2.4. Нека V е линейно пространство над поле F . Тогава:

- (i) нулевият вектор $\vec{0}$ на V е единствен;
- (ii) всеки вектор $u \in V$ има единствен противоположен $-u \in V$;
- (iii) $0u = \vec{0}$ за $0 \in F$, всеки вектор $u \in V$ и нулевия вектор $\vec{0} \in V$;
- (iv) $\alpha\vec{0} = \vec{0}$ за всяко $\alpha \in F$ и нулевия вектор $\vec{0} \in V$;
- (v) $(-1)u = -u$ за противоположния $-1 \in F$ на единицата $1 \in F$, произволен вектор $u \in V$ и неговия противоположен $-u \in V$;
- (vi) за произволни вектори $u, v \in V$ уравнението $u + x = v$ има единствено решение $(-u) + v = v + (-u) \in V$, което бележим с $v - u$;
- (vii) ако $\alpha u = \vec{0}$ за $\alpha \in F$ и $u \in V$, то $\alpha = 0 \in F$ или $u = \vec{0} \in V$;

ДОКАЗАТЕЛСТВО. (i) Ако $\vec{0}_1 \in V$ и $\vec{0}_2 \in V$ са нулеви вектори на V , то $\vec{0}_1 + \vec{0}_2 = \vec{0}_2$, защото $\vec{0}_1 \in V$ е нулев вектор и $\vec{0}_1 = \vec{0}_1 + \vec{0}_2$, защото $\vec{0}_2 \in V$ е нулев вектор. Следователно

$$\vec{0}_1 = \vec{0}_1 + \vec{0}_2 = \vec{0}_2.$$

(ii) Ако $u \in V$ има противоположни вектори $u_1, u_2 \in V$, то

$$u_2 = \vec{0} + u_2 = (u_1 + u) + u_2 = u_1 + (u + u_2) = u_1 + \vec{0} = u_1.$$

Горните равенства използват асоциативността на събирането на вектори и определенията за противоположен и нулев вектор.

(iii) Забелязваме, че

$$0.u + u = 0.u + 1.u = (0 + 1)u = 1.u = u,$$

съгласно $1.u = u$, дистрибутивния закон над скаларен множител и дефиниционното свойство на нулата $0 \in F$. Прибавянето на $-u \in V$ към най-лявата и най-дясната страна на горното равенство дава

$$0.u = 0.u + \vec{0} = 0.u + [u + (-u)] = (0.u + u) + (-u) = u + (-u) = \vec{0}$$

чрез прилагане на асоциативността на събирането на вектори и определенията за противоположен и нулев вектор.

(iv) Една от аксиомите за линейно пространство гласи, че $(\alpha\beta)u = \alpha(\beta u)$ за произволни $\alpha, \beta \in F$ и $u \in V$. Полагаме $\beta = 0 \in F$ и прилагаме (iii), за да получим

$$\vec{0} = 0.u = (\alpha.0)u = \alpha(0.u) = \alpha\vec{0}.$$

(v) Пресмятаме, че

$$u + (-1)u = 1.u + (-1).u = [1 + (-1)].u = 0.u = \vec{0},$$

съгласно $1.u = u$, дистрибутивния закон над скаларен множител, определението за противоположен $-1 \in F$ на $1 \in F$ и $0.u = \vec{0}$. Следователно $(-1)u \in V$ изпълнява дефиниционното равенство $u + (-u) = \vec{0}$ на противоположния вектор $-u \in V$ и $(-1)u = -u$ поради единствеността на противоположния вектор на u .

(vi) Векторът $(-u) + v \in V$ е корен на уравнението $u + x = v$, защото

$$u + [(-u) + v] = [u + (-u)] + v = \vec{0} + v = v,$$

съгласно асоциативния закон за събиране и определенията за противоположен и нулев вектор. Ако $w \in V$ е корен на $u + x = v$, то почленното прибавяне на $-u \in V$ към $u + w = v$ дава

$$w = \vec{0} + w = [(-u) + u] + w = (-u) + (u + w) = (-u) + v$$

след използване на асоциативността на събирането на вектори и определения за противоположен и нулев вектор.

(vii) Ако $\alpha u = \vec{0}$ и $\alpha \neq 0 \in F$, то от почленно умножение на това равенство с $\alpha^{-1} = \frac{1}{\alpha} \in F$ следва

$$u = 1.u = (\alpha^{-1}\alpha)u = \alpha^{-1}(\alpha u) = \alpha^{-1}\vec{0} = \vec{0}.$$

Тук прилагаме (iv), аксиомата $(\beta\gamma)u = \beta(\gamma u)$ за произволни $\beta, \gamma \in F$, $u \in V$, дефиниционното равенство за обратния α^{-1} на $\alpha \in F \setminus \{0\}$ в F и $1.u = u$. $\square$

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 2.5. Ако $a_1, \dots, a_n$ са вектори от линейно пространство V над поле F и $\lambda_1, \dots, \lambda_n \in F$, то векторът $\lambda_1 a_1 + \dots + \lambda_n a_n \in V$ се нарича *линейна комбинация* на $a_1, \dots, a_n$ с коефициенти $\lambda_1, \dots, \lambda_n$.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 2.6. Непразно подмножество W на линейно пространство V над поле F е *подпространство*, ако заедно с произволни свои вектори $w_1, \dots, w_n \in W$ съдържа всички техни линейни комбинации $\alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_n w_n \in W$ с коефициенти $\alpha_1, \dots, \alpha_n \in F$.

ТВЪРДЕНИЕ 2.7. Непразно подмножество W на линейно пространство V над поле F е подпространство тогава и само тогава, когато за произволни $w_1, w_2 \in W$ и $\alpha \in F$ е в сила $w_1 + w_2 \in W$ и $\alpha w_1 \in W$.

ДОКАЗАТЕЛСТВО. По определение, W е подпространство на V , ако заедно с произволни свои вектори $w_1, \dots, w_n \in W$ съдържа всички техни линейни комбинации

$$\alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_n w_n \in W$$

с коефициенти $\alpha_1, \dots, \alpha_n \in F$. Векторите $w_1 + w_2 = 1.w_1 + 1.w_2$ и αw_1 са частни случаи на линейни комбинации на $w_1, w_2 \in W$, така че ако W е подпространство на V и $w_1, w_2 \in W$, то $w_1 + w_2 \in W$ и $\alpha w_1 \in W$.

Да допуснем, че непразно подмножество W на линейно пространство V над поле F е затворено относно събиране на вектори и умножение на вектор с $\alpha \in F$. С индукция по $n \in \mathbb{N}$ ще проверим, че $\alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_n w_n \in W$ за произволни $w_1, \dots, w_n \in W$ и $\alpha_1, \dots, \alpha_n \in F$. В случая $n = 1$ имаме $\alpha_1 w_1 \in W$ по предположение. Да допуснем, че

$$w' := \alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_{n-1} w_{n-1} \in W$$

за произволни $w_1, \dots, w_{n-1} \in W$ и $\alpha_1, \dots, \alpha_{n-1} \in F$. По предположение, $\alpha_n w_n \in W$ за произволни $w_n \in W$ и $\alpha_n \in F$. Следователно W съдържа

$$w' + \alpha_n w_n = \alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_{n-1} w_{n-1} + \alpha_n w_n$$

и W е подпространство на V . $\square$

СЛЕДСТВИЕ 2.8. Ако W е подпространство на линейно пространство V над поле F , то:

- (i) нулевият вектор $\vec{0} \in W$ принадлежи на W ;
- (ii) произволен вектор $w \in W$ има противоположен $-w \in W$ от W .

ДОКАЗАТЕЛСТВО. (i) За произволен вектор $w \in W$ и $0 \in F$ е в сила

$$\vec{0} = 0w \in W,$$

съгласно Твърдение 2.4 (iii) и Твърдение 2.7.

(ii) За произволен вектор $w \in W$ и $-1 \in F$ е изпълнено

$$-w = (-1)w \in W,$$

въз основа на Твърдение 2.4 (v) и Твърдение 2.7.

□

СЛЕДСТВИЕ 2.9. *Непразно подмножество W на линейно пространство V над поле F е подпространство тогава и само тогава, когато W е линейно пространство относно наследените от V операции събиране на вектори и умножение на вектор със скалар.*

ДОКАЗАТЕЛСТВО. Подпространството W е затворено относно събиране на вектори и умножение с $\lambda \in F$ съгласно Твърдение 2.7. От предишното следствие знаем, че нулевият вектор $\vec{0} \in W$ и противоположния $-w$ на произволен вектор $w \in W$ е от W . Останалите аксиоми за линейно пространство в W следват от съответните аксиоми във V . Затова всяко подпространство W на линейно пространство V над поле F е линейно пространство относно наследените от V операции събиране на вектори и умножение на вектор с елемент на F .

Ако непразно подмножество W на линейно пространство V над поле F е линейно пространство относно наследените от V операции събиране на вектори и умножение на вектор с елемент на F , то W е затворено относно тези две операции и W е подпространство на V , съгласно Твърдение 2.7.

□

Ако V е линейно пространство над поле F , то множеството $\{\vec{0}\}$, съставено от нулевия вектор $\vec{0} \in V$ и самото подпространство V са подпространства на V , защото тези подмножества са затворени относно операциите събиране на вектори и умножение на вектор със скалар от F .

За произволни естествени числа $k < n$ и произволно поле F , подмножеството

$$F^{k,n} := \{(x = (x_1, \dots, x_n) \in F^n \mid x_{k+1} = \dots = x_n = 0)\}$$

на F^n е линейно подпространство. Наистина, ако $x, y \in F^{k,n}$ и $\alpha \in F$, то

$$x + y = (x_1 + y_1, \dots, x_k + y_k, x_{k+1} + y_{k+1}, \dots, x_n + y_n) \in F^{k,n} \quad \text{и}$$

$$\alpha x = (\alpha x_1, \dots, \alpha x_k, \alpha x_{k+1}, \dots, \alpha x_n) \in F^{k,n},$$

защото $x_i + y_i = 0 + 0 = 0$ и $\alpha x_i = \alpha \cdot 0 = 0$ за всички $k+1 \leq i \leq n$.

Пространството $F[x]^{(\leq n-1)}$ на полиномите на x от степен $\leq n-1$ с коефициенти от F е подпространство на пространството $F[x]$ на всички полиноми на x с коефициенти от F . (Обяснете защо е вярно последното изречение.)

ОПРЕДЕЛЕНИЕ 2.10. *Линейната обвивка $l(S)$ на непразно подмножество S на линейно пространство V над поле F е множеството*

$$l(S) = \{\alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_n u_n \mid \alpha_i \in F, u_i \in S\}$$

на линейните комбинации на краен брой вектори u_i от S с коефициенти $\alpha_i \in F$.

Нека $u = (u_1, u_2, u_3) \in \mathbb{R}^3 \setminus \{(0, 0, 0)\}$ е ненулев вектор от пространството $\mathbb{R}^3$ над полето $\mathbb{R}$ на реалните числа. Тогава правата

$$L((0, 0, 0), u) := \{tu = (tu_1, tu_2, tu_3) \mid t \in \mathbb{R}\} = l(u)$$

през началото $(0, 0, 0)$ и u е линейната обвивка на u . В частност, тази права е успоредна на u .

Ако $u = (u_1, u_2, u_3), v = (v_1, v_2, v_3) \in \mathbb{R}^3$ са ненулеви вектори, които не лежат върху една и съща права, то равнината

$$P((0, 0, 0), u, v) := \{su + tv = (su_1 + tv_1, su_2 + tv_2, su_3 + tv_3) \mid s, t \in \mathbb{R}\} = l(u, v)$$

през $(0, 0, 0)$, u и v е линейната обвивка на u и v . В частност, u и v са успоредни на равнината $P((0, 0, 0), u, v)$.

Да забележим, че линейната обвивка $l(\vec{0}) = \{\vec{0}\}$ на нулевия вектор $\vec{0} \in V$ на пространство V над поле F е нулевото пространство, защото

$$\alpha_1 \vec{0} + \dots + \alpha_k \vec{0} = \vec{0}$$

за произволни $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in F$.

ТВЪРДЕНИЕ 2.11. Нека S е непразно подмножество на линейно пространство V над поле F . Тогава линейната обвивка $l(S)$ на S е подпространство на V и

$$l(S) = \cap_{W \supseteq S} W$$

съвпада със сечението на всички подпространства W на V , съдържащи S . Затова $l(S)$ е минималното подпространство на V , съдържащо S . В частност, $S = l(S)$ тогава и само тогава, когато S е подпространство на линейното пространство V над F .

ДОКАЗАТЕЛСТВО. Линейната обвивка $l(S)$ на S е подпространство на V , защото заедно с произволни свои вектори

$$u = \alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_m u_m \quad \text{и} \quad v = \beta_1 v_1 + \dots + \beta_n v_n$$

с $u_i, v_j \in S$, $\alpha_i, \beta_j \in F$ съдържа тяхната сума

$$u + v = \alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_m u_m + \beta_1 v_1 + \dots + \beta_n v_n \in l(S) \quad \text{и}$$

$$\gamma u = \gamma(\alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_m u_m) = (\gamma \alpha_1) u_1 + \dots + (\gamma \alpha_m) u_m \in l(S)$$

за произволно $\gamma \in F$.

Твърдим, че

$$l(S) = \cap_{W \supseteq S} W$$

е сечението на подпространствата W на V , съдържащи S . В резултат, $l(S)$ се съдържа във всяко подпространство на V , съдържащо S и $l(S)$ е минималното подпространство на V , съдържащо S . От определението за подпространство W на V , за произволни $w_1, \dots, w_n \in S$ и $\alpha_1, \dots, \alpha_n \in F$, предположението $S \subseteq W$ води до $\alpha_1 w_1 + \dots + \alpha_n w_n \in W$. Това доказва включването $l(S) \subseteq \cap_{W \supseteq S} W$. От друга страна, $S \subseteq l(S)$, защото за произволен вектор $u \in S$ е в сила $u = 1 \cdot u \in l(S)$. Следователно $l(S)$ е подпространство на V , съдържащо S , така че $l(S)$ участва в сечението $\cap_{W \supseteq S} W$ на подпространствата W на V , съдържащи S и $l(S) \supseteq \cap_{W \supseteq S} W$. Това доказва

$$l(S) = \cap_{W \supseteq S} W.$$

Ако $S = l(S)$, то S е подпространство на V , защото $l(S)$ е подпространство на V . Всяко множество S се съдържа в линейната си обвивка $l(S)$. Ако S е подпространство на V и $u_1, \dots, u_k \in S$, то $\alpha_1 u_1 + \dots + \alpha_k u_k \in S$ за произволни $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in F$. Това доказва $l(S) \subseteq S$ и $S = l(S)$.

□

В частност, линейната обвивка $l(V) = V$ на пространство V съвпада с V , защото V е свое подпространство.

ЗАДАЧА 2.12. Нека V е линейно пространство над поле F и

$$a_1, \dots, a_n, a_{n+1}, \dots, a_m \in V.$$

Да се докаже, че $a_{n+1}, \dots, a_m \notin l(a_1, \dots, a_n)$ тогава и само тогава, когато съществува подпространство W на V с $a_1, \dots, a_n \in W$ и $a_{n+1}, \dots, a_m \notin W$.

ДОКАЗАТЕЛСТВО. Ако $a_{n+1}, \dots, a_m \notin l(a_1, \dots, a_n)$, то $W := l(a_1, \dots, a_n)$ е подпространство, съдържащо $a_1, \dots, a_n$ и не съдържащо $a_{n+1}, \dots, a_m$.

Да предположим, че съществува подпространство W , съдържащо $a_1, \dots, a_n$ и не съдържащо $a_{n+1}, \dots, a_m$. Тогава линейната обвивка $l(a_1, \dots, a_n)$ на $a_1, \dots, a_n$ се съдържа в W , съгласно Определение 2.6. Сега от $a_j \notin W$ за всяко естествено число $n+1 \leq j \leq m$ следва $a_j \notin l(a_1, \dots, a_n)$ за всяко $n+1 \leq j \leq m$. Това завършва доказателството.

□